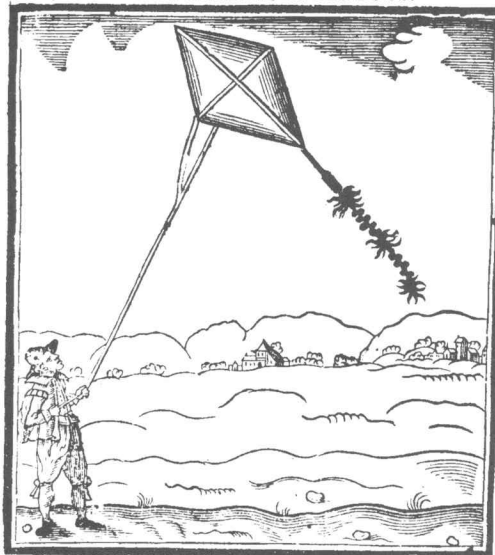
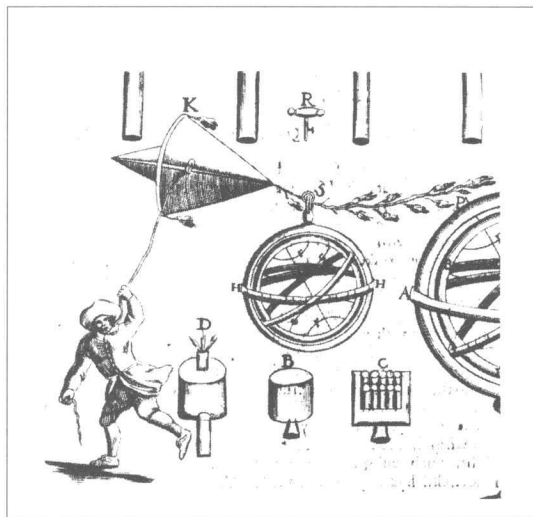

cloth, and the other enter into the end of a Saucifon :

bekende prent uit 1618 die laat zien dat de vlieger toen (in Middelburg) al niets bijzonders meer was, maar gewoon naast andere spelletjes wordt gebruikt. Kort daarna komen afbeeldingen van deze speelgoedvliegers ook in andere Europese landen voor. De betrekkelijk eenvoudig en goedkoop te maken vlieger werd

spoedig een voorwerp van een soort nieuwe volkskunst, waarin elke enigszins ambitieuze vader (wellicht ook moeder) voor de kinderen in de geschikte tijd van het jaar zo'n begeerlijk stuk vermaak wist te scheppen. Het zou nog een eeuw duren voordat de vlieger ook van wetenschappelijke zijde belangstelling zou gaan genieten. Het was zeker al tekenend voor het begin van de zeventiende eeuw dat een nieuw stuk speelgoed, uit verre landen meegevoerd, zich zo snel over ons

werelddeel kon verspreiden.

Harm van Veen, Den Haag.

vorm verschijnt. Het is dan steeds een peer- of ruitvormige vlieger met een strikkenstaart die duidelijk verwijst naar Oost-Aziatische voorbeelden. Het toenmalige Indië, dat zich uitstrekte van het grote vasteland voorbij de Indus, het schiereiland Malakka, de Riouw-eilanden en de kleine en grote Soenda-eilanden, omvatte een groot aantal kuststreken waar koopvaarders uit Portugal, Spanje, Engeland en de Republiek der Nederlanden regelmatig voor anker gingen om de in Europa begeerde tropische producten in te nemen. Zonder enige twijfel zullen de zeelieden die aan land gingen daar ook vliegers hebben leren kennen. Ik stel me zo voor dat de fraaie Indische bamboevliegers in het winderige Holland al spoedig door zwaardere houten constructies werden gevolgd die dan ook meer staart behoefden. Ik veronderstel dan ook dat van begin af aan de Indische vliegers wel als voorbeeld hebben gediend als geïmporteerde handelswaar Europa binnenkwamen. Eerder vermoed ik dat teruggekeerde zeelieden en oud-zeelieden met de in Europa aanwezige papier- en houtsoorten de Aziatische voorbeelden in wat zwaardere vorm navoldden. Dat verklaart dan hoe in korte tijd in de Europese zeevarende landen de vlieger als kinderspeelgoed populair kon worden.

De oudste Europese vliegerafbeelding is de

25. First European illustration of a kite of lozenge shape. J. Cats, *Silenus Alcibiades*, Middelburg, 1618, opposite p. 106.